

Özel Yüksek Okullarla ilgili Belgeler

Bu bölümde özel yüksek okullar sorunu ile ilgili belgelerden parçalar bulacaksınız. Bu kısmın hazırlanmasında adı geçen belgeleri bir araya getiren Mimarlık dergisinin 69-7 sayısından yararlanılmıştır.

HUKUKÇULARIN GÖRÜŞLERİ

Prof. BAHRİ SAVCI

Kurucu Meclis 120. ci maddede formüle ederken, maddenin yasak kapsamı içine «özel Yüksek Okullar» ı da koymuştur, öyle ki 120. el maddede kelime, terim, deyim olarak geçmemiş bile bulunsa, özel okullar da, üniversite muadili, üniversite düzeyi nitelikleri dolayısıyla Kurucu Meclis'in koyduğu yasak kapsamı içine girmiştir. Bunu, maddenin, müzakeresine eğildiğimiz zaman görürüz :

Kurucu Meclis'de bu madde görüşüldüğü sırada daha müzakerelerin hemen başlarında iken, üyelere Yekta Karamustafaoğlu, 120. maddenin kapsamını, yani özel girişimcilikle kurulmayıp ancak devlet eliyle kurulabilecek yüksek eğitim kurumları kapsamını şöyle diyerek tasvir etmiş, göstermiştir; «Üniversitelerin devlet eliyle kurulacağını gösteren HÜKÜM, mahzurlu bir hükümdür. Üml, memleketin en hücre köşelerine kadar götürmek için sadece devlete bırakılması vee hususi teşebbüsün bir kenara itilmesi doğru olmaz. Hamiyetli birkaç arkadaşımızın bir araya gelip vakıf tesis etmeleri ve YÜKSEK OKUL ve Fakülte açmaları bu HÜKÜMLE» önleniyor demektir. (Burada, Karamustafaoğlu, ancak devlet eliyle kurulacak olan yüksek eğitim müesseselerini kanunun, üniversite kelimesiyle göstermesine rağmen, maddenin bu ilk HÜKMÜNÜN fakülte ve (YÜKSEK OKULLARI da kapsadığını ifade etmiş oluyor). Binaenaleyh YÜKSEK OKULLAR'ı kapsayan bu HÜKÜM'deki «devlet eliyle» kaydı kaldırılmamıştır. Ki, maddenin kapsamı içindeki yüksek eğitim kurumları, yani üniversiteler fakülteler, YÜKSEK OKULLAR, özel girişimci eliyle de kurulabilir. Maddenin ilk hükmündeki «devlet eliyle» kaydı kaldırılmadıkça, sadece üniversiteler değil, fakülteler ve yüksek okullar da özel girişimci eliyle kurulamaz. Çünkü, maddenin bu ilk hükmündeki terim, üniversitelerle muadeleti olan öteki yüksek eğitim kurumlarını da kapsar. 120. ci maddenin böyle bir kapsam taşıdığı,

yalnız bir üyenin inancı sayılamaz. Bu kapsam genişliği, yalnız bir üyenin görüşü olmaktan çıkmıştır Tüm Kurucu Meclisin kanaati olmuştur.

Böyle olmasa idi, Yekta Karamustafaoğlu'nun ilk fıkraya özel yüksek okulları da sokan beyanına; hem öteki üyeler, hem de bilhassa kanun sözcüleri mutlaka cevap verirlerdi. Bu fıkraya mevcut oldukça artık özel yüksek okullarda açılmayacak» diye endişe gösteren Karamustafaoğlu'na bilhassa, kanun sözcüleri cevap verirler «Müsterih olunuz. Bu ilk fıkra özel teşebbüsün yalnız Üniversite açmasını önlemiştir. Yoksa Üniversite ile muadeleti olan özel yüksek okulları istediği kadar açabilir» derlerdi.

Oysaki .

Dememişlerdir. Çünkü, gerçekten bu ilk fıkranın yasak ildiği ajan içinde, üniversiteler eğitim yaparak üniversite muadili olacak olan özel eğitim de vardır.

Diyemezlerdi. Deselerdi o takdirde, 120. ci maddenin anlamını çürütecek bir «kanun kaçakçılığına» yol açılmış olurdu Şöyle ki :

120 nin ilk fıkrasına göre özel teşebbüse .

- a) Yüksek öğretim üzerinde kâr spekülasyonunu önlemek için;
- b) Yüksek eğitim diploması makinalan yaratılmasını önlemek için.

Üniversite açması önlenirken, şimdiki, aynı özel teşebbüse, fakülte adını değiştirerek, bir üniversiteyi kurma imkanının verilmesi, bir kanun kaçakçılığı olur.

Prof. Dr. İLHAN UNAT
Doç. Dr. A. GÜNDÜZ ÖKÇÜN

Anayasanın 120'. cı maddesinin birinci fıkrası üniversitelerin ancak devlet eliyle ve kanunla kurulacağını öngörmektedir. Bu maddede yüksek okullardan söz edilmemektedir. Yüksek okulların 120. cı maddedeki üniversite kavramının kapsamına girip girmeyeceği hususunda kıstasları Anayasanın 120. cı maddesi ile 4936 sayılı üniversiteler kanununda bulmak mümkündür. Bu ayıncı kıstaslar şunlardır :

(a) Bilimsel özerklik

(b) tırt özerklik

(c) Fakülte, enstitü, okul ve bilimsel kurumlardan oluşmuş... yüksek bilim araştırma ve öğretim birliği olma (korporatlf bünye)

(d) Hükmi şahsiyet

Bu kıstaslardan özellikle (b), (c) ve (d) özel yüksek okullarda mevcut değildir. Anayasanın 120. cı maddesinin hazırlık çalışmalarında Anayasa koyucusunun üniversiteyi yüksek okulları da kapsayan bir kavram olarak kullandığı hususunda herhangi bir İşaret 'bulunmamıştır.

Anayasanın 50. ci maddesinin birinci fıkrasına göre halkın öğretimi için öğretim ve eğitim ihtiyaçlarını sağlama devletin başta gelen ödevlerindendir. Ancak, bu hükümden her seviyedeki eğitim ve öğretimin devlet tarafından yapılacağı anlamını çıkarmak, özellikle Anayasanın 21. ci maddesinin 3. cü fıkrası hükmü mevcut iken, imkânsızdır. Yukarıda da belirtildiği üzere, Anayasanın 21. ci maddesinin 3. cü fıkrası özel okulların bağlı olduğu esasların devlet okulları ile erişilmek istenen seviyeye uygun olarak kanunla düzenleneceğini öngörmektedir.

Görülüyor ki, özel öğretim kurumları kanununun gerek yüksek okulların açılabilmesi gerekse bu okullarda yapılacak öğretimin niteliği ve şartları ile ilgili hükümleri Anayasaya aykırı bulunmamaktadır.

Anayasanın 21. ci maddesinin 3 cü fıkrası özel okulların bağlı olduğu esasların devlet okulları ile istenen seviyeye uygun olarak kanunla düzenleneceğini öngörmektedir. Seviye birliği aynı zamanda muhteva birliğini de tazammun ettiğinden bu hüküm benzer konularda hem resmi okullarda hem de özel okullarda öğretim yapılabileceği sonucunu ortaya çıkarmaktadır Bu itibarla, devlet üniversite ve yüksek okullarında öğretimi yapılan konularda özel yüksek okul açılmasına izin verilmesi şeklindeki uygulamada Anayasaya aykırılık bulunmamaktadır.

Prof. Dr. MÜMTAZ SOYSAL

1. Kanaatimce, yalnız yüksek öğrenimin değil, başka herhangi bir seviyedeki öğrenimin özel ellerle yapılması,

a) Devletçe yerine getirilmesi gereken «halkın öğrenim ve eğitim ihtiyaçlarını karşılamak» ödevinin (Anayasa, Madde 50) yerine getirilmemiş olduğunu açıkça ilân niteliği taşıdığı için,

b) «iktisadî, sosyal ve kültürel kalkınma»nın gerçekleştirilmesini Anayasa'ya uygun olarak (Madde 41) bir «Devlet ödevi» olmaktan çıkarıp herşeyden önce toplum yapısını değiştirmenin başlıca aracı olan eğitimi özel ellere bıraktığı için,

c) Varlıklı sınıflara sırf varlıklı oluşlarından dolayı yeni eğitim olanakları açarak Anayasa'nın temel ilkelerinden olan «eşitlik» ilkesini ve «hiçbir sınıfa imtiyaz tanımamak» hükmünü (madde 12) ihlâl ettiği için,

Anayasaya aykırı bir durum yaratmaktadır. 21. cı maddedeki «bilim ve sanatı serbestçe öğrenme ve öğretme» özgürlüğü, ancak yukarıda sayılan ödevler ve ilkelerle çatışmadığı ölçüde anlamlıdır. Yoksa, Anayasanın bir bütün olmadığını ve çelişik hükümlerle dolu bulunduğunu kabul etmek gerekir Bu maddeyi, devlet dışında veya devlete paralel olarak bir özel eğitim sisteminin dayanağı olarak kullanmak doğru olmaz. Maddenin asıl amacı, devlet eğitim sistemi içinde veya dışında, öğrenim ve öğretim serbestliğini sağlamaktır. Düşünce ve inanç özgürlüğü ile basın özgürlüğü arasında yer alan maddeyi, Anayasanın sistematiğine uygun olarak, daha çok «düşünceyi yayma» özgürlüğü açısından değerlendirmek gerekir.

Bütün bunlar, yalnız yüksek öğrenim kurumları bakımından değil, bütün kademelerdeki özel okullar bakımından ileri sürülebilecek Anayasa itirazlarıdır. Ancak, Türkiye'nin bugünkü ortamı ve sınıf yapısı içinde, Anayasa Mahkemesi'nin bu itirazları geçerli sayabileceğini! ve aynı sonuçlara varacağını sanmıyorum.

Şöyle ki, kanunun sınavlarla ilgili 13. cu maddesi, diplomalara esas olacak derslerin sınavlarında devlet üniversitelerinde veya yüksek okullarında verdirmek yerine, ilk başta pek tedbirli Lmiş gibi gözükse, ama aslında türlü kombinasyonlara ve yolsuzluklara götürülecek karma bir sistem gettirmektedir. Oysa, en açık ve kestime yol, diplomaya esas olacak derslerin sınavlarını, Fransa'da olduğu gibi, doğrudan doğruya devlet öğretim kurumlarının sınavlarıyla birlikte yapmak ve böylece aynı mesleklere girecek kimselerin «eşit» koşullarla değerlendirilmesini sağlamaktır. Nitekim, elli yıldan fazla bir zaman önce çıkarılmış olan 1331 tarihli '«Mekatib - i Hususiye Talimatnamesi» bile, 31. ci maddesinde,

«Ali derecede inekatib-ı hususiye müdavimlerinde huruç İmtihanlarını muadil mekatib-i resmiyede vermeyenler Türkiye'de icra-yı sanat ve hidemat-ı umumiyeden birine intisap edemiyecelдерinden şahadetnameleri tasdik olunmaz» dpmekteydi.

3ü noktadan hareket ederek, 1965 tarihli kanunun, eşitlik kavramını her halde 1915'dekinden daha ileri bir aşamaya getirdiği farzolanun 1981 Anayasasına aykırı olduğu iddia edilebilir.

2. (Bu noktanın cevabı aynı zamanda, 3 noktanın da cevabı olmaktadır)- Anayasanın 120. ci maddesi açıkça Üniversitelerin devlet eliyle kurulacağından bahsetmektedir. Bütün 120 ci madde, öğretimleri ve araştırmaları «üniversiter» bir statüyü gerektiren çalışmalar düzenlemektedir. Bir öğretim ve araştırma alanının veya disiplinin üniversiter statüyü gerektirip gerektirmediğini kararlaştırmak içinde tou alandaki çalışmanın bir korporasyon yapısını, yani aynı meslekten insanlara yöneltilmeyi zorunlu kılp kılmadığına, başka alanlarla ve disiplinlerle bir bütün teşkil edip etmediğine ibakılabilir veya başka kısıtlar da geliştirilebilir, önemli olan, üniversiter statü gerektiren alanlarla gerektirmeyen alanlar arasındaki ayrımın açık - seçik bir biçimde yapılmasıdır.

İtiraf etmek gerekir ki, Türkiye'de bu nokta devlet eğitim sistemi içinde bile tutarlı olarak çözümlenmiş değildir. Aynı disiplinin bir üniversite fakültesine veya üniversiteye ya da fakülteye bağlı bir yüksek okula bırakılmasına karşılık, aynı zamanda tamamiyle ayrı yönetimde bir resmî yüksek okul tarafından yürütüldüğü de görülmektedir. (Misâl : Maçka ve Yıldız Teknik Okulları). Bu bakımdan, Türkiye'de '«Falanca alan üniversiter statüyü lüzum gösteren bir uğraşı alanıdır dolayısıyla bu alanda özel yüksek okul açılmaz» diyebilmek zordur ve zorluğu yaratan da, devletin şimdiye kadarki çelişik tutumları olmuştur. Kaldı ki yargı organlarının bu konudaki tutumları da pek olumlu sayılamaz Nitekim, Danıştay 8. Dairesi, 1964 yılında aldığı bir kararda, özel hukuk okulunun açılmasına münaade etmeyen Milli Eğitim Bakanlığı'nın bu red işlemini iptal ederken şöyle diyor :

«... davalı tarafından ileri sürülen, hukuk lisanının ancak fakültatif yapılması yolundaki iddiada, üniversitenin diğer kollarında kurulmuş ve öğretime devam eden özel okulların mevcudiyeti karşısında yerinde görülmemiştir...» (Danıştay 8. Daire, Esas No. 1963/12928, karar no. 1964/6656, Danıştay Kararları Dergisi, Sayı 93-94, Sayfa : 382 - 383).

Demek ki, TMMOB gibi meslek kuruluşları, herşeyden önce, üniversiter olması zorunlu olan ve olmayan eğitim alanları arasında kesin bir ayrımın yapılmasına ve buna en ibaşta devletçe uygulanmasının sağlanmasına çalışmalıdırlar.

Anayasa ferde kendi varlığını geliştirme hürriyetini tanıdığı gibi (m. 14/1), bilim ve san'atı serbestçe öğrenme ve öğretme haklarını da tanımıştır (m. 21/1). Bu hakları tayiden özel okullar kurulabileceğini, ancak bunların «Devlet okulları ile erişilmek istenen seviyeye uygun olarak düzenleneceği» ni söylemiştir.

özel öğretim Kurumları hakkındaki 625 sayılı kanun Anayasa ile ön görülmüş bulunan bu düzenlemeyi getiren kanundur. Bu kanunun Anayasada yer alan ve yukarıda belirtilen esaslara aykırı hüküm taşıyıp taşımadığı önemlidir.

Muhtemel aykırılık ancak «Devlet okulları ile erişilmek istenen seviye» yi sağlayamayacak mahiyetteki hükümlerin özel kanunda yer almış olması takdirinde ortaya çıkacaktır.

Hukukun genel prensiplerinden biri yasaklanmayan şeyin cevazıdır. Şu halde özel yüksek okul açılacaktır.

Ancak, Anayasanın Temsilciler Meclisinde görüşülmesi sırasında Komisyon Sözcüsü bu ihtimalin bahse - konu olamayacağını anlatan beyanlarda bulunmuştur. Bu beyanlara itibar etmek gerekirse özel yüksek okul açılması mümkün görülmeyecektir

Biri değerini nakzeden yukarıki tespitlerden sonra, meseleyi Anayasa Hukukunun başlıca konularından birin teşkil eden (Hürriyet) yönünden gözden geçirmek yerinde olur. Türk Anayasası 21. ci maddesinde buna dair hüküm koymuştur, öğretim hürriyeti yalnız «Çağdaş bilim ve eğitim» standartlarına uygun olmak zarureti ile kayıtlanmıştır. Bunun dışında karşılaştığı sınırlama 153. cü madde hükmünden çıkar ; Türkiye'de tekml devlet İçi faaliyetler «Çağdaş Uygarlık Seviyesine erişme» ve «Lâiklik Prensipline Uygunluk» şartlarına tetabuk etmek zorundadır. Nitekim-, Anayasa Mahkemesi çeşitli vesilelerle özetlediğimiz esasları teyit etmiş bulunuyor. (Misâl olarak, 26.9.1965 tarihli ve 65/40 sayılı karar - R. G. 25.7.1967).

Görülüyor ki, Anayasanın 120. ci maddesi özel yüksek okul açılmasını önleyen bir hüküm getirmemektedir.

Anayasanın Üniversite'yi, değil yalnız (yüksek okul) - dan, ve fakat tekml diğer eğitim ve yetiştirme kuruluşlarından ayrı tuttuğu 120. ci maddesi hükmüyle ancak Üniversiteye tanınmış bulunduğu statüden anlaşılacaktır. Anayasa garantisi altma sokulmuş olan bilimsel ve idarî özerkdik yalnız Üniversitede vardır, özel okulların kuruluşlarına, programlarına ve çalışmalarına yürütme organlarıncı müdahale olunabileceği halde (625 sayılı K. M : 2, 3, 5/2, 8/5, 10, 13,

15, 23, 26, 27, 45, 46)1 Üniversite için böyle bir şey düşünülemez. Bilimsel araştırma yönünden müdahalenin fiilen mümkün olabileceğini sanıyoruz. Araştırma, fikrî faaliyetle meydana geleceği için bu alanda kayıtlama ile karşılaşılmaması kolay değildir.

Diğer önemli bir nokta da özel yüksek öğrenim müesseselerinin ticarî vasfı haiz olmamaları zaruretidir. Vakıf yolu en uygunu görünüyor. Bununla beraber, müesseselerin iflâs ettikleri ve kapanmaya mecbur kaldıkları da görülmüştür.

Prof. Dr. ÖZTEKİN TOSUN

«Herkes bilim ve sanatı serbestçe ... öğretme ... hakkına sahiptir.» Aynı maddede, özel okulların bağlı olduğu esasların kanunla düzenleneceğinden de söz edilmemiştir. Sadece bu maddeye bakıldığında, ülkemizde özel okulların yasak olmadığı sonucuna varılabildi; fakat durum kaanımızca böyle değildir.

1961 Anayasası, Üniversitelerin devlet eliyle ve kanunla kurulmasını emretmektedir. Demek ki, ancak Üniversitelerin eğitim ve öğretim alanı dışında kalan eğitim ve öğretim özel okullar aracılığıyla yapılabilir. Üniversitelerde çeşitli bilimlerin öğretildiği çeşitli fakültelere eş bir öğretimin özel okullarda yapılması anayasaya aykırı düşmelidir. Buna karşılık, Fakültelerde değil de, okullarda yapılan öğretimin özel okullarda yapılmasına Anayasa bakımından engel bulunmadığı görülmektedir. Anayasaya, özel okullar ile devlet okulları arasında bir paralellik kabul etmekle özel okulların bağlı olduğu esasların Devlet okulları ile erişilmek istenen seviyeye uygun olarak kanunla düzenleneceği kaidelerini koymuş (m. 21/3), fakat bunların Fakültelerle erişilmek istenen seviyeye uygun olarak düzenlenmesinden bahsetmemiş, aksine Üniversitelerin ancak devlet eliyle ve kanunla kurulmasından bahsetmek suretiyle (m. 120/1), Fakültelerin öğretimi ile özel okulların öğretiminin paralel olacağını kabul etmiştir.

Anayasa bakımından durum bu olunca, kanunla kurulmuş Üniversitelerin çeşitli Fakültelerinde yapılan öğretimin aynen özel yüksek okullarda yapılmasının kabul edilmesi; Anayasanın bu engelleyici hükmüne aykırı düşmektedir. Bu okulları bitirenlerin Fakülte bitirenlerin yetlerine sahip olması Anayasa bakımından mümkün olmamalıdır. Halbuki, ülkemizdeki duruma bakınca, Fakültelerde öğretilen konuların bazı özel okullarda aynen öğretildiğini görmekteyiz. Bu durumun Anayasaya uygun olabilmesi için o konuların okutulduğu kurumların Fakülte değil de, Yüksek okul olması lâzımdır. Aksi halde Fakültelerde okutulan dersleri aynen öğretme sistemi benimseyen bu özel yüksek okulların yenilerinin açılmasına izin vermek Anayasaya aykırı

düşmektedir. Evvelce izin verilmiş olanların da devletleştirilmesi yoluna gitmek imkânı bulunmaktadır. Eğitim bugün artık uygarlığın temelini teşkil eden tekniğin elde edilmesi aracıdır. Bu bakımdan sadece fertleri değil, fakat toplumu ilgilendirmektedir. Toplum bu derece ilgilendiren bir faaliyet kamu hizmeti seviyesine çıkmış bir faaliyettir. Anayasamız, 39. cü maddesinde «Kamu hizmeti niteliği taşıyan özel teşebbüsler, kamu yararının gerektirdiği hallerde... devletleştirilebilir» hükmünü ihtiva etmektedir. Demek ki, özel bir teşebbüs, kamu yararının gerektirdiği hallerde devletleştirilebilmektedir; bu haller bulunduğu takdirde devlet için bir mecburiyet olmamakla beraber, bir yetki doğmaktadır. Devlet bu yetkinin imkanları elverdiği takdirde kullanacaktır. Nitekim, Anayasamızın 53. cü maddesi, devletin bu ihtiyarı ödevini ancak, iktisadî gelinme ve malî kaynaklarının yeterliği ölçüsünde yerine getireceğinden söz etmektedir.

Özel yüksek okulların aleyhine ileri sürülen şikâyetler arttıkça (Bunların diploma fabrikası haline gelmesi, üniversitelerin imkânlarının yeteri kadar değerlendirmiyen bir takım öğretim üyelerinin çok daha az imkânlarla üniversitelere kıyaslanmayacak kadar fazla öğrenci kaydetmeleri v.a. gibi) Anayasanın devletleştirme için aradığı «kamu yararının gerektirdiği haller» in varlığı kabul edilebilecektir. Devlet üniversitelerinde yetişmiş elemanların bolluğu bu hizmetlerin devlet üniversitelerince yapılmasına yetip de artacak bir durumdadır. Zaten özel yüksek okullar, elemanlarını devletin avuç dolusu para verip yetiştirdiği kimseleri kiralamakla sağlamaktadır. Devlet biraz himmet edip üniversitelere laboratuvar ve dersane eklediğinde bu mesele kendiliğinden çözülmüş olacaktır. Bazılarının düşündüğü gibi, üniversitelerde öğretim üyeleri ders vermekten kaçınmamakta, aksine sadece laboratuvar veya dersane yokluğu sebebiyle ders verememekten şikâyetçi durumda bulunmaktadır.

Prof. Dr. MUAMMER AKSOY

... Demek oluyor ki, «tarihi yorum» Üniversitelerin kurulmasının ve yürütülmesinin olduğu gibi, Yüksek Okulların kurulmasının ve işletilmesinin de, ancak Devlet eli ile yapılabileceği yolda olmak zorunluluğundadır.

Bugün hukukun her alanında olduğu gibi Anayasa hukuku alanında da kabul edilen en doğru yorum metodu, gayeci (gai) «yorum» metodudur. Bunda, bir hükmün anlamı ve kapsamı tespit edilirken, kanunkoyucunun (Anayasa koyucusunun) o hükmü koyarken hangi amaçla hareket ettiği, göz önünde tutulacaktır. Bu amaç ve hedefin haklı kıldığı anlam ve kapsam, metindeki kelimelere uygun düşme bile, hükmün doğru olan anlam ve kapsamını teş-

kil edecektir. Kelimeler değerlendirilirken, gramer ve lügat değil, hükmün ruhu («ratio legis») göz önünde tutulacaktır. Eski hukukumuzda, akitler (ukut) için belirtilen kural, modern hukukta genel olarak bütün hukuk normlarının (kanunun ve Anayasanın) yorumlanmasında da geçerlidir. Mecellenin deyimi ile «el-faz ve mebanıye» değil «mekasıt ve meaniye» itibar görecektir. (Mecelle, kavaid-i külliye, madde 3).

Aynı görüşten hareket etmek suretiyle, iş-çiye Federal Mahkemesi kararlarında ve ilmi içtihatlarda, gayeci yorumlama metodu sonucu olarak, gerekirse «kanunun sözüne açıkça aykırı düşen yorumların» bile caiz sayılacağı belirtilmektedir ki. buna hukuk dilinde «interpretatio centra legem» denilmektedir.

Bir toplumun hayatında en önemli meslek dalları için lüzumlu bilgileri verecek Yüksek öğretim Kuruluşlarının, kişisel çıkarlara göre işleyen müesseseler haline gelmesi ve böylece objektif ölçülerden uzaklaşması, hele bu alanlardaki öğrenimin ticaret konusu haline gelebilmesi, o toplumun ilim ve kültür alanında çökmesi yâni modern Devletin en sağlam temelini kaybetmesi sonucu doğurur. Bu sebeple Devlet, en yüksek meslekî bilgileri veren Yüksek öğretim Kurumlarını kurup yürütmeyi, bir kamu hizmeti olarak kendi elinde bulundurmamak zorunluluğundadır.

Seviyeli bir yüksek öğrenim, gerek kütüphane ve laboratuvar yatırımları, gerek öğretim üyeleri kadrosunu titiz bir surette yetiştirmeye bakımından o kadar büyük masrafı gerektirir ki, bu ihtiyaçların -ciddi surette karşılanabilmesi, Türkiye'deki koşullar içinde ancak Devlet Bütçesi ile sağlanabilir. Aksi halde, ya ciddiyetten uzak bir yüksek öğrenimle yetinilecek, yahut da ciddi bir yüksek öğrenimi karşılamak için öğrenciden istenecek ücretler o kadar yüksek olacaktır ki. bunu Türkiye gibi geri kalmış bir memleketin koşulları içinde, ancak son derece dar bir çevrenin çocukları ödeyebilecektir. Bu ise, yalnız milyonlar çocukları için Yüksek Okullar kurulmasına müsaade etmek gibi, her türlü kötü kullanmaya elverişli ve Anayasanın 12. ci maddesi ile de bağdaşmaz bir çözümü kabul etme sonucu ulaştırır. Gerek diploma ticareti, gerek eşitlik ilkesini açıkça zedeleyecek ve her türlü kayırmalara ve ayrı-

calıklara imkân verecek, gerek kültür emperyalizmine ve imillî amaçlara zıt düşen öğretim hedeflerine yönelebilecek bir tatbikata imkân veren tehlikeli bir açık kapıya razı olunmadıkça Türkiye'de Yüksek öğrenimin özel kişilerin eline geçmesine müsaade edilemez.

Yüksek özel Okulların, yukarıda kısaca değindiğimiz pratik sakıncaları yanında, «**Millî Sosyal Hukuk Devleti**» ilkesi ile bağdaşamayacakları da ortadadır.

Kısaca arz ettiğim bu sebeplerle, Anayasanın 58. cı maddesine göre kamu hizmetlerinde görev almak isteyen vatandaşların, Devlete ve kamu tüzel kişilerinde hizmet aldıkları zaman «Yüksek öğrenim yapmış kimseler olarak nitelendirilebilmeleri ve böyle bir öğrenimi yapmış kimselere tanınan haklara sahip olmaları için gerekli diplomaları verme yetkisi haiz bütün müesseseler» İn, Devlet tarafından yürütülmesi, kurulup yönetilmesi kaçınılmaz bir sonuçtur. Anayasa koyucusunun amacı budur. Yoksa önemsiz bir etiket ve deyim farkı için Anayasaya hüküm koyulamaz. Alınacak diploma «Üniversite diploması» sayılmasa bile «Yüksek öğrenim diploması» sayılabılıyorsa, bu iki diploma arasında İlgililerin (mezunların) durumu bakımından ne gibi önemli bir değişiklik olacaktır ki, bu noktada üzerinde Anayasa koyucusu özellikle durmak lüzumunu duymuş olsun! önemli olan alman diplomanın «sağladığı haklar» dır. Yoksa diplomanın «Üniversite» yahut «Yüksek Okul» adını taşıyan bir müesseseden verilmiş olması değil! Memlekete doktor, hâkim, idareci, mühendis, mimar v.s. gibi «hayatî hizmetler görececek ve kamu hayatı bakımından sorumlu mevkileri işgal edecek kişileri yetiştirme yeteneğine sahip müesseseler» in Devlet tarafından yönetilmesi zarurî bir çözüm olarak kabul edilmiş ve bunu sağlayan bir hüküm Anayasa koyucusu tarafından Anayasal bir kural olarak kabul edilmiş ve bunu sağlayan bir hüküm Anayasa koyucusu tarafından Anayasal bir kural olarak yerleştirilmiş bulunduğuna göre, bu tercihi ciddiye almak ve Anayasa koyucusunun tercihini dolambaçlı yoldan kâğıt üstüne bırakacak her türlü «hile-i Şer'iyeleri» akım bırakmak gerekir.

Kanun koyucular ve kanunu uygulayıcılar, Anayasa koyucusunun benimsediği bu tercihi dolambaçlı yoldan bertaraf edemezler. Anayasanın 8. ci maddesi hükmü buna engeldir.